

Dois, catúfols, sínies i nòries

Albert Pla Nualart

Divendres, al Círcol Maldà, vaig descobrir la paraula doi gràcies a Pep Tosar, que hi ressuscita Guillem d'Efak en una meravella que, fonent documental, música i narració, ens allarga la memòria cultural submergint-nos en la màgia del teatre pur. Aneu-hi!

Un doi, en mallorquí, és un disbarat i l'Alcover-Moll s'aventura a apuntar-ne un origen tan dubtós com suggestiu: vindria de doll entès no pas com a raig de líquid sinó com a atuell que en conté i, més concretament, com a calaix de sínia, és a dir, com a caduf o catúfol.

Un vell que repapieja dóna voltes al mateix (com una sínia): fa catúfols. I d'aquí el lligam entre caduf, catúfol o doi i disbarat .

Els dois de D'Efak em porten a la sínia; i la sínia, a la nòria nova que presidirà el 2013 les atraccions del Tibidabo. Alguns lectors de l'ARA s'han queixat d'aquest ús no normatiu de nòria que també fan seu TV3, El Periódico o La Vanguardia .

Poc puc afegir al documentat article que el responsable lingüístic d'aquest últim rotatiu, Magí Camps, hi publicava dilluns. Només diré que l'especialització semàntica entre la sínia (màquina que treu aigua d'un pou) i la nòria (atracció de fira), a diferència del cas de llençar i llançar que vèiem ahir, és d'origen popular.

Dient-ne nòria i no roda de fira -com proposa el DIEC2-, donem per bo el que dèiem de petits. I és cert que respon a la diglòssia, però també la diglòssia pot enriquir, i el que neix del poble sol ser més funcional, reeixit i poètic que el que inventen quatre erudits.

Font:

Article publicat en el diari ARA, dimecres 25 de gener del 2012

http://www.ara.cat/ara_premium/claus_dia/Dois-catufols-sinies-nories_0_634136669.html